

CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNY

Készítette: Mózer Péter

Richard Titmuss óta (1962) tudjuk, hogy az adórendszeren keresztüli juttatásoknak egy jelentős része olyan kedvezmény, amelynek célja gyakorlatilag ugyanaz, mint a jóléti rendszer többi elemének¹. Titmuss az adórendszeren keresztül nyújtott szociálpolitikai ellátásokat „adóügyi jóléti rendszer”-nek („fiscal welfare”) nevezte el. Ebben az esetben a cél tehát az *elsődleges jövedelem újraelosztása*², amely összekapcsolódik a társadalmi integráció fenntartásával, erősítésével, mint a közpolitikai általánosabb célkitűzéseivel, illetve ebben a kontextusban cél lehet – és többnyire az – az újraelosztás bizonyos mozzanatainak (negatív irányú újraelosztás) elrejtése.

Bevezetés

A gyerekek utáni adókedvezmény, már az első, 1998-ban bevezetett személyi jövedelemadó rendszerben létezett. Az 1995 és 1998 közötti rövid szünet után a Fidesz vezette kormány megújította ezt a rendszert. A megújítás jelentős változást takart, mivel az 1998-tól létező kedvezményi rendszer mind a jogosultak körében, mind mértékében jóval nagyobb volumenű, mint elődeik (Lásd: Függelék).

A jelenlegi adókedvezmény mértékei a következőképpen alakultak gyerek/hó/Ft):

	1999	2000	2001-2004
1 gyerek	1 700	2 200	3 000
2 gyerek	1 700	2 200	4 000
3 és több gyerek	2 300	3 000	10 000

A kedvezményre jogosultak körének, valamint az adókedvezmény makro összegeinek alakulását (az adott évi adókiadást) az *1. ábra* szemlélteti.

---

¹ Az egyik a “szociális jóléti rendszer” (“public welfare”), amely a szociális szolgáltatásokat és pénzbeli ellátásokat tartalmazza (lényegében az oktatási, a társadalombiztosítási és a szociális ellátórendszert öleli fel). A másik, a “foglalkoztatási jóléti rendszer” (“occupational welfare”) nagyjából a munkáltatói ellátásokat jelenti. “Titmuss arra törekedett, hogy a három elosztási rendszert hasonló célokat szolgáló, egymást kiegészítő rendszerként ábrázolja.” (Chris Pond)

² Hangsúlyozni szükséges, hogy adózásnak más céljai is vannak, pl.: a fogyasztási preferenciák befolyásolása, vagy az államháztartási bevételek biztosítása. S bizony e célokat nem mindig lehet összhangba hozni.

1. ábra

Első pillanatra az ellátások elinflálása kézenfekvő megoldásnak tűnik, hiszen a kedvezmény mértékei 2001 óta változatlanok, és az *1. ábra* tanulsága szerint a kiadások, ha szerény mértékben is, de már az első évben csökkentek. (A létszámcsökkenés viszont jelentősnek mondható, nagyjából 23 ezer adózóval kevesebben vették igénybe a kedvezményt.)

Mégis, azt kell gondolnunk, hogy e megoldás számtalan hátránnyal járna. Az egyik ilyen fő ellenérv, hogy ez a technika nagyon sok időt venne igénybe. (*2. ábra*). Talán ennél is nagyobb, hogy fenntartja, konzerválja a jelenlegi rendszer belső arányait. Nevezetesen, hogy a 3 és több gyermekes adózók irreálisan magas támogatást kapnak, amit semmiféle társadalompolitikai megfontolással nem lehet alátámasztani³.

---

³ E magas összeg védelmében gyakori érvként hangzik el, hogy az ilyen támogatási forma **ösztönzi a gyermekvállalást**. Ennek a közkezdvelt előítéletnek ellentmond, hogy a népesség alakulása nem egytényezős folyamat, hiszen egy olyan jelenséggel állunk szemben, amely önmagában is bonyolult kérdés (születésszám alakulása, halálozási adatok és ezek kor szerinti megoszlása stb.). Nézetünk szerint a demográfiai folyamatokat nem lehet egyetlen oki halmazra (pl.: családtámogatási rendszer változása) redukálni, az állami beavatkozásnak (ha csak nem kényszerítő jellegűek, pl. Ratkó korszak) nincs direkt hatásuk a gyermekvállalásra.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a *népességszám növelését megcélzó intézkedések* - hacsak nem totálisak (abortusztilalom) – rövidtávon általában kevés sikerrel járnak, hatásuk csak hosszútávon és áttételesen érvényesül. Erre jó példa a skandináv országok esete. A nyugat-európai országok többségére jellemző csökkenő vagy stagnáló termékenység mellett ezekben az országokban, a 90-es években emelkedett a születésszám, és európai mércével mérve magas szintet ért el. Ennek főbb okai, hogy egyrészt a skandináv országokban sikerült elérni, hogy a *női foglalkoztatottság aránya igen magas szintű legyen*, köszönhetően a rendkívül rugalmas foglalkoztatási rendszernek, amihez *sokszínű és fejlett jóléti (szolgáltató) ellátórendszer* társult. Másrészt ezen országok társadalompolitikáját a *kiszámíthatóság, a társadalmi biztonságra* való törekvés jellemzi, amely igen pozitívan hat a népességszám növekedésére (is).

2. ábra

Forrás: 1999–2001 adatok: zárszámadási törvények; 2002-2006 adatok: 2004. évi költségvetési tv.; 2007-2015 adatok: „A nyugdíjreform háttér információ” c. kiadványból (PM 1997. április), saját számítás

Az inflációs hatás tehát a kedvezmény mértékeit hosszú távon is alig (és a horizontális méltányosság elvét „kiforgatva”) tudja csökkenteni, mivel az 1 gyerek utáni összeg a befagyasztása ellenére is - reálértékén számolva - 2006-ban 17%-kal, 2010-ben 6%-kal érte többet az induló év értékénél, és csak 2012-13-tól (azaz 11-12 évvel a befagyasztás után) kezdődne el a csökkenő tendencia. A kettő, de főként a három és több gyermekek esetében a helyzet még ennél is rosszabb. Ugyanebben az időintervallumban a számok a következőképpen alakulnak: 2006-ban két gyermek tekintetében 156%, 3 és több gyermek vonatkozásában 289%; 2010-ben 142%, ill. 262%; 2015-ben 125%, ill. 231%.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a családi adókedvezmény összegének mérséklésére e technika nem javasolható.

Családi adókedvezmény

A következőkben a családi adókedvezmény hozzáférési szabályai közül néhányat megváltoztatunk. Célunk, hogy e változások nyomán fellépő, az újraelosztásban bekövetkező makro összefüggéseket nyomon kövessük.

Az elemzés a(z adólapot képező bruttó) jövedelemből képzett sávok szerinti megoszlást vizsgálja. Az elemzés két metszetben történik, egyfelől az ellátást kapók oldaláról veszi szemügyre a megoszlást, másfelől a kedvezmény összegének alakulását vizsgálja.

E módszert felhasználva hat forgatókönyvet dolgozunk ki, melyeknek főbb paramétereit az alábbi táblázat foglalja össze:

forgatókönyv	Kedvezmény elvonásának módjai
A	A kedvezmény megszüntetése.
B	A kedvezmény mértékeit az adósávokhoz kötjük. Minél magasabb az adósáv marginális kulcsa, annál kisebb a kedvezmény összege. 6 millió Ft felett nincs kedvezmény.
C	A kedvezmény összegét a bruttó kereset mértékéhez kötjük. A kedvezmény összege az éves bruttó átlagkereset 2-szeresénél (fokozatosan) megszűnik.
D	A kedvezmény mérséklése során a gyerekszám szerint differenciálunk. A mértékek: 1 és 2 gyerek esetében nem változik, 3 és több gyerek esetében 10 ezer Ft helyett havi 5 ezer Ft/gyerek. 6 millió Ft felett nincs kedvezmény.
E	Kombinált megoldás. Ez a forgatókönyv a C és D modell kombinációja.
F	A kedvezmény összege az éves bruttó átlagkereset kétszeresénél (fokozatosan) megszűnik. Az ellátás mértékei az alábbiak szerint változik: <ul style="list-style-type: none"> - első gyerek esetében 3 ezer Ft/hó, - második gyerek esetében 4 ezer Ft/hó, - harmadik gyerek esetében 8 ezer Ft/hó - negyedik és minden további gyerek esetében gyerekenként 10 ezer Ft/hó.

Előljáróban még néhány módszertani megjegyzést teszünk. A felhasznált adatokat a 2002. évi családi adókedvezmény igénybeviteléről készült összesített táblák (az adatok a 0253-as bevallás alapján készültek, APEH 2003) adják.

Egy új rendszer kialakítása során az egyik kitüntetett szempont a *jövedelem-visszafogás* (teljesítmény, ill. munka ellenőztönzők) elkerülése. Annak érdekében, hogy mérsékeljük a változáskor fellépő esetleges csapdahelyzetet, indokoltnak tarjuk a

kedvezmény sávos visszavonását, valamilyen mértékű visszavonási kulcs alkalmazását. (Egyébként a mai rendszer esetében is találkozhatunk ilyen megoldással. A bér utáni adójóváírás működik így, amikor egy bizonyos jövedelem felett 18%-os visszavonási kulcsot alkalmaznak.)

A kedvezmény megszüntetése („A” FORGATÓKÖNYV), valamint a kedvezmény összegeinek és az igénybevevők jövedelem-eloszlásának bemutatása

A családi adókedvezmény megszüntetése 2002-ben mintegy 89-91 milliárd Ft-nyi többletet jelentene az államháztartásnak. Ez az összeg közel 1 millió 146 ezer (más adatok szerint 1 millió 150 ezer) adózó között oszlik meg.

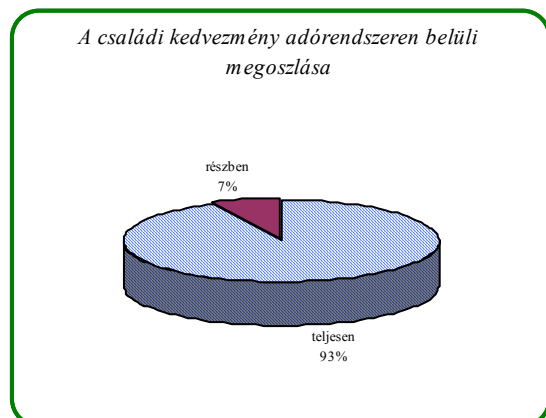
Ha ezt az adatot a családok létszámára fordítjuk át, a gyermekes családok közel 83%-át érinti hátrányosan ez az intézkedés.⁴ Természetesen e hátrány nem egyformán hat az adózók különböző csoportjaira. Logikai úton is kikövetkeztethető, hogy minél több valakinek az adóköteles jövedelme, és ebből következően az adója, annál inkább igénybe tudja venni a kedvezményt. A kapott eredmények e logikát alátámasztják. Ha azt nézzük, hogy ki hogyan tudja igénybe venni a kedvezményt, akkor a következő adatokat kapjuk: a gyermekes adózók közül 93% teljes mértékben, 7% csak részben. (3.1. ábra). A kedvezmények és az igénybevevők különböző megoszlási metszeteiről a 4. ábra és az 1. táblázat ad bővebb információt. De mielőtt ezt értékelnénk, indokolt egy kitérőt tenni.

Ha az **összes gyermekes családokra** vetítjük e megoszlást, akkor az előzőekben említett családok 17%-át teszik ki azok, akik nem rendelkeznek adóköteles jövedelemmel. Ehhez tegyük hozzá, hogy az esetek döntő részében alacsony jövedelműekről van szó. Őket joggal nevezhetjük *abszolút veszteseknek*. A családok közel 6%-a csak részben tudja igénybe venni a kedvezményt (*relatív nyertesek*). Akik pedig jól járnak e rendszerrel (*abszolút nyertesek*), ők a gyermekes családok 77%-át teszik ki. (3.2. ábra) Ez önmagában nem lenne olyan rossz megoszlás, csak az újraelosztás iránya negatív (perverz újraelosztás).

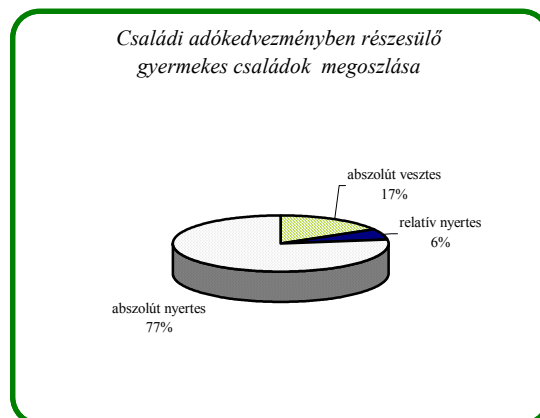
---

⁴ Természetesen, ha ezt a közel 90 milliárdos forrást visszaosztjuk a családtámogatási rendszerbe, akkor jelentősen csökken a hátrányt szenvedők tábora. Erre, az újraosztás lehetséges technikáira az utolsó fejezetben mutatok egy-két lehetséges megoldást. Ehhez rögtön hozzátesszük, hogy ennél sokkal több jó megoldás létezik.

3.1. ábra

3.2. ábra

Visszatérve a 4. ábrához, az alábbi megállapításokat tehetjük:

- **Az adózók több mint a felének (54%) 1 millió Ft alatti a jövedelme.** Ezen belül is az egyik nagy csoportosulás a bruttó minimálbér kétharmada alatti jövedelmi sávban található (ez a csoport az összes kedvezményben részesülő adózó személy valamivel több, mint 18%-át teszi ki). Az adózók közel 21%-a a minimálbér kétharmada és a minimálbér közötti intervallumba esik, míg több mint a felének (51%) a jövedelme úgy éri el, sőt haladja meg a bruttó minimálbért, hogy eközben a csoportban lévő személyek jövedelme nem haladja meg a minimálbér másfélszeresét kitevő összeget. Egyébként az e feletti sávban az egymillió Ft alatti jövedelmű adózók mindössze tizedét találjuk. A leírtakat táblázatba foglalva:

Ft/év	- 400 ezer Ft alatt	400 – 600 ezer Ft	600 – 900 ezer Ft	900 – 1.000 millió Ft	Összesen
Adózók száma (ezer, fő)	108	131	316	63	618,2
Adózók száma (%)	18	21	51	10	100

- **Egymillió Ft feletti jövedelem** esetében az ábrán *három hullámot láthatunk*. Az *első*, és egyben legnagyobb hullám csúcsán mintegy 109 ezer embert találunk. Ez a létszám igen szűk terjedelmű (mindössze 200 ezer Ft-os) jövedelmi sávban található, az 1 millió és 1 millió 200 ezer Ft közötti intervallumban. Utóbbi érték az éves bruttó minimálbér kétszerese. Más társadalmi jelzőszámmal kifejezve, ez még mindig elmarad az éves átlagos bruttó átlagkereset értékétől. A *középső hullám* (már jóval az átlagkereset értéke feletti zónában, hiszen az értékek 2 millió – 2 millió 250 ezer Ft között vannak) kiterjedése is igen szűk intervallumban értelmezhető. A szűk sáv ellenére viszonylag igen sok adózót

találunk (37 ezer személy). A *harmadik*, legkisebb amplitúdójú hullám igen magas jövedelmi intervallumban - 6 és 7 millió Ft között – van. Ebbe a sávba mintegy 5 ezer ember „esik bele”.

- **Összefoglalva:** látható, hogy míg a jövedelem-eloszlás (mint általában lenni szokott) baloldali aszimmetriát mutat, addig az ábra adataiból az olvasható le, hogy egy viszonylag nagy kiterjedésű „lyuk” után (620 ezertől 1 millióig) szűk jövedelmi sávba csoportosulva, számottevő adózót találunk. Ez főként az 1 millió – 1 millió 200 ezer, illetve 2 millió – 2 millió 250 ezer Ft közötti sávra érvényes. Ebben a két rendkívülien szűk sávban az összes adózó 24%-át találhatjuk meg.

Ha a **gyerekszám** és jövedelem szerint csoportosítjuk az adatokat, akkor az *1. táblázat* nyújt átfogó áttekintést. Látható, hogy gyakorlatilag 3 millió Ft után „elfogynak” a kedvezményezették (ezért választottuk a „C” forgatókönyvben ezt a határt). A jogosultak gyerekszám szerinti differenciálása sem hoz lényeges különbséget az „összesenhez” képest, minden esetben a 30%-os adósávban (600 ezer – 1 millió 200 ezer Ft) vannak a legtöbben. Ezután – nagyjából azonos ütemben – csökken a létszám.

A százalékok eltakarják azt, hogy legtöbben az 1 gyerekesek (525 ezer) vannak, majd utána gyerekszám növekedésével egyre inkább csökken a jogosultak száma. A 4 és ennél több gyermeket nevelők száma mindössze 20 ezer.

1. táblázat

A családi adókedvezményben részesülő adózók gyerekszám és jövedelem szerinti megoszlása (%)

Jövedelemsávok	1 gyerek	2 gyerek	3 gyerek	4+ gyerek	Összesen
1- 400.000	10%	8%	11%	12%	9%
400.001- 600.000	18%	18%	19%	16%	18%
600.001- 1.200.000	37%	35%	34%	35%	36%
1.200.001- 1.500.000	11%	11%	10%	10%	11%
1.500.001- 3.000.000	18%	21%	19%	19%	19%
3.000.001- 4.000.000	3%	3%	3%	3%	3%
4.000.001- 6.000.000	2%	3%	2%	2%	2%
6.000.001 - 8.000.000	1%	1%	1%	1%	1%
8.000.001- 10.000.000	0%	0%	0%	0%	0%
10.000.001 felett	0%	0%	1%	1%	0%
<i>Összesen (%)</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Összesen (ezer, fő)	525	472	129	20	1.146

Eddig a jogosultak megoszlási mintázataival foglalkoztunk. Most rátérünk a **kedvezmény mértékeinek** tárgyalására. Először, a kedvezmények jövedelem-sáv, majd gyerekszám szerinti megoszlását elemezzük.

Az egy adózóra jutó kedvezmény esetében megállapíthatjuk, hogy az adórendszeren belül is érvényesül a negatív irányú újraelosztás, hiszen nyugodt szívvel jelenthetjük ki: a jövedelem növekedésével emelkedik a kedvezmény egy adózóra jutó összege is. Az is látható, hogy a két szélső érték elmarad, illetve „elhúz” a középső jövedelmi részekről (*5. ábra*).

Az adókedvezmény makroösszegének gyerekszám szerinti megoszlása azt mutatja, hogy amíg a legtöbb adókiadást a 2 gyermekesek veszik igénybe, addig a 3 és több gyermekesek kedvezményeinek összege e csoport létszámához viszonyítva mindenképpen jelentős forrást jelent (6. ábra). Ennek okára már utaltunk, jelesül az irreálisan magas a havi, gyerekenkénti 10 ezer Ft-nyi kedvezményre. Az 1 gyermekesek adókiadása a legalacsonyabb összegű, ami érthető, hiszen egyrészt ez a legalacsonyabb összegű kedvezmény, másrészt ebben a metszetben van a legkevesebb gyerek.

„B” FORGATÓKÖNYV

A kedvezmény mértéke az adósávhoz kötődik

Az elemzés során használt adatok 2002 évi. Ennek ellenére most nem a 2002. évi adórendszer sávjait vesszük figyelembe, hanem a 2004-es év adósávjait. Tesszük ezt azért, mert az elemzésünk során nem a pontos összegekre vagyunk kíváncsiak, hanem a változtatás hatására. A 2004. évi adótábla:

Adósáv	adókulcs
800.000 Ft-ig	18%
800.000 – 1.200.000	26%
1.200.000 felett	38%

Az adótábla sávjaihoz rendeljük hozzá a kedvezmény összegeit, azaz a kedvezmény összege a legalsó sávban maximális értékű. A következő sávban a maximális összeg 75%-a, míg a legfelső sávban a maximális kedvezmény fele.

Éves bruttó 6 millió Ft felett a kedvezmény (fokozatosan) megszűnik.

Kapott eredmények:

Ezzel a módszerrel az adókiadást mintegy **23,5 milliárd Ft**-tal lehet csökkenteni. (1 gyermekes adózók veszteségei 4 milliárd Ft, 2 gyermekes adózók esetében 9,7 milliárd Ft, míg 3 és több gyermekes adózók esetében 9,8 milliárd Ft). Ebből a veszteségből a 6 millió Ft feletti érték mindössze 1,8 milliárd Ft, amely nem egészen 17 ezer adózó között oszlik meg.

A vesztesek száma nagyjából **660 ezer személy** és ezek családjai. Ők az összes kedvezményt igénybevevő adózók 58%-át ölelik fel. A veszteség értéke és összege a jövedelemmel arányos, azaz a jövedelememelkedésével a veszteség nő. Az előző részben láthattuk, hogy az adózók száma nem egészen ilyen mintázatot követ, ezért érdemes megvizsgálni, hogy a kedvezőtlen helyzetbe kerülők megoszlása miképpen alakul. Ezen adózók megoszlását az alábbi tábla mutatja:

Miért veszít?	1 gyerek	2 gyerek	3 és több gyerek	Összesen
Enyhe elvonás (25%)	22%	20%	20%	21%
Normál elvonás (50%)	34%	38%	34%	36%
Max elvonás (6 millió Ft felett)	1%	1%	1%	1%

Rövid értékelés:

1. Ha a kedvezmények elvonását az adósávokhoz kötjük megnő az adózás progresszivitása, amit a visszavonási kulcs alkalmazása sem tud érdemben befolyásolni. Ezért ez az eloszlás hatása (elvben) teljesítmény visszavonásra ösztönöz.
2. A normál elvonás hatása a legjelentősebb, mivel ebbe a sávba belesnek a középső hullámban lévő adózók is (lásd *4.ábra*), ezért itt jelentősen megnő a vesztesek száma.
3. A 6 millió Ft feletti maximális elvonásnak, illetve a kedvezmény megszüntetésének inkább szimbolikus értéke, mintsem valóságos haszna van.

„C” FORGATÓKÖNYV

A kedvezmény összege a bruttó éves adóköteles jövedelem kétszeresénél (kb. 3 millió Ft) megszűnik

Kapott eredmények:

Ezzel a módszerrel az adókiadást mintegy **7,6 milliárd Ft**-tal lehet csökkenteni. (1 gyermekes adózók veszteségei 1 milliárd Ft, 2 gyermekes adózók esetében 3,1 milliárd Ft, míg 3 és több gyermekes adózók esetében 3,5 milliárd Ft).

A kiszoruló is viszonylag kevesen vannak, az összes kedvezményben részesülő adózó nem egészen **9%-a**, amely összesen mintegy **78 ezer adózót** (és családját) jelent.

Rövid értékelés:

1. A teljesítmény ellenőztözését a visszavonási kulcs alkalmazásával jól lehet kezelni, mivel a kedvezmény elvonása a legmagasabb adósávban történik.
2. Azonban az elvonás (vertikális) igazságossági szempontból nem kielégítő, mivel továbbra is fenntartja a negatív irányú újraelosztást, illetve ezt a hatást csak 3 millió Ft után szünteti meg.
3. A megtakarítás sem számottevő, igaz a hátrányosan érintett kör sem túlságosan nagy.

„D” FORGATÓKÖNYV

A kedvezmény mérséklése során a gyerekszám szerint differenciálunk. A mértékek: 1 és 2 gyerek esetében nem változik, 3 és több gyerek esetében 10 ezer Ft helyett havi 5 ezer Ft/gyerek. 6 millió Ft felett a kedvezmény (fokozatosan) megszűnik.

Kapott eredmények:

Ezzel a módszerrel az adókiadást jelentősen, a meglévő összeg több mint ötödével lehet csökkenteni. Összességében ez mintegy **18,8 milliárd Ft**-ot jelent. A változtatás csak a 3 és több gyermekes adózókat érinti. A várható hatás, hogy közel **160 ezer** embernek csökken a kedvezménye. Ez az arány az összes kedvezményben részesülők 14%-a.

Rövid értékelés:

- 1) Az ösztönzési hatás érdemben nem változik.
- 2) A horizontális igazságosság szempontjából a rendszer kétszeresen is változik, mivel egyrészt a 3 és több gyermekesek túlzó kedvezménye megszűnik, másrészt az alacsony jövedelmű adózók (relatív nyertesek) kedvezményei alig, vagy egyáltalán nem csökkennek.
- 3) A változás jelentős forrás átcsoportosítást tesz lehetővé, úgy, hogy viszonylag kevés (és inkább jobb jövedelmi pozíciójú) adózót érint.

„E” FORGATÓKÖNYV

A kedvezmény összege az éves bruttó átlagkereset kétszeresénél (fokozatosan) megszűnik. Másrészt a 3 és több gyerek esetében az ellátás összege havi 10 ezer Ft helyett 5 ezer Ft-ra csökken. Az 1 és 2 gyermekesek kedvezményei nem változnak.

Kapott eredmények:

Ezzel a módszerrel az adókiadás jelentősen, kb. **23,4 milliárd Ft**-tal csökken. A változás elsősorban a 3 és több gyermekes adózókat érinti, de emellett a 3 millió Ft-nál magasabb jövedelműeket is. Ezzel összesen nagyjából **216 ezer** adózónak csökken, illetve szűnik meg a kedvezménye. (Ez az arány az összes kedvezményben részesülők majdnem ötödét foglalja magába.) Ebből mintegy 78 ezer adózó az, akik kiesnek a rendszerből, míg 138 ezer adózó kedvezménye csak mérséklődik, azaz nem szűnik meg teljesen.

Rövid értékelés:

1. A teljesítmény ellenőztönzését a visszavonási kulcs alkalmazásával jól lehet kezelni, mivel a kedvezmény elvonása a legmagasabb adósávban történik.
2. A horizontális igazságosság szempontjából kétszeresen is változik, mivel egyrészt a 3 és több gyermekesek túlzó kedvezménye megszűnik, másrészt az alacsony jövedelmű adózók (relatív nyertesek) kedvezményei alig, vagy egyáltalán nem csökkennek. A 3 millió Ft-os plafonnal a vertikális értelemben vett igazságosság is javul.
3. A változás jelentős forrás átcsoportosítást tesz lehetővé, úgy, hogy viszonylag kevés (és inkább jobb jövedelmi pozíciójú) adózót érinti.

„F” FORGATÓKÖNYV

A kedvezmény összege az éves bruttó átlagkereset kétszeresénél (fokozatosan) megszűnik.

Az ellátás mértékei az alábbiak szerint változik:

- **első gyerek esetében 3 ezer Ft/hó,**
- **második gyerek esetében 4 ezer Ft/hó,**
- **harmadik gyerek esetében 8 ezer Ft/hó**
- **negyedik és minden további gyerek esetében gyerekenként 10 ezer Ft/hó.**

Kapott eredmények:

Ezzel a módszerrel az adókiadás nagyjából **29,3 milliárd Ft**-tal csökken. A változás mintegy **650 ezer** adózót érint, amelyből *78 ezer személy* adókedvezménye „elveszik” (ők azok, akiknek az adóköteles jövedelme 3 millió Ft fölött van), *572 ezer fő* pedig csak részben veszti el a kedvezményt. (Utóbbi esetben a „vesztése” mintegy háromnegyedének vesztesége elenyésző, mindössze havi 1 ezer Ft.)

9. ábra

Rövid értékelés:

1. A teljesítmény ellenőszönzését a visszavonási kulcs alkalmazásával jól lehet kezelni, mivel a kedvezmény elvonása a legmagasabb adósávban történik.
2. A horizontális igazságosság szempontjából a mértékek gyerekek szerinti differenciálás igen jó elosztást eredményez. Ezt, egyrészt az ábra is, másrészt az alábbi táblázat is plasztikusan érzékelteti.

Az adókedvezménye összegeinek változása (Ft/hó)

	1 gyerek	2 gyerek	3 gyerek	4 gyerek	5 gyertek
Jelenlegi mérték	3 000	8 000	30 000	40 000	50 000
„F” jav szerint	3 000	7 000	15 000	25 000	35 000
<i>különbség</i>	<i>0</i>	<i>1 000</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>

3. A másik előny, hogy a rendszerben az elosztás vertikális igazságossági kritériuma úgy javul (nő a progresszivitás), hogy közben az ellenőszönző hatás alig változik.
4. A változás jelentős forrás átcsoportosítást tesz lehetővé, úgy hogy a drasztikus elvonás viszonylag kevés adózót érinti.

Összefoglaló táblázat:

forgatókönyv	Megtakarítás (mrd Ft)	„vesztesek” (ezer fő)	Kedvezményben részesülők %-ában
„A”	89,2	1.146	100%
„B”	23,5	660	58%
„C”	7,6	78	7%
„D”	18,8	160	14%
„E”	23,4	216	19%
„F”	29,3	650	57%

Zárszó helyett

Ha kitágítjuk elemzésünk keretét, és a családi adókedvezmény mellé a másik két pénzbeli családtámogatási ellátást (családi pótlék, rendszeres gyermekvédelmi támogatás [rgyt]) is beemeljük, valamint ezek hozzáférési szabályait megváltoztatjuk, akkor érdekes kérdés, hogy a megváltozott szabályok miképpen befolyásolják az eloszlás mintázatát.

Ehhez egyfelől a KSH Háztartás-statisztikai adatfelvétel (2002) adatbázisából készített almintát használjuk. Másfelől a 2004 évi adótáblát.

Az almintá: Azon gyermekes (20 éven aluli gyerekek) háztartások, ahol a következő ellátásokból legalább egyet kap a háztartás. Ezek a következők: családi pótlék, rgyt, adókedvezmény. Utóbbi esetben a kedvezmény értékei nem százszázalékosan egyeznek meg a háztartás-statisztikai felvétel adataival, mert – az elemezhetőség érdekében – az adatokat a 2004. évi adótáblán le kellett futtatni, így kűszöbölve ki a „hibás” értékeket („hibás” értékek= a törvényi előírások szerint nem lehetségesek).

Hangsúlyozni szükséges, hogy a közölt adatok **csak becslések**. Becslések, tehát ezek az összefüggések tendenciájukat tekintve érvényesek, de egzakt pontosságuk megkérdőjelezhető. További bizonytalansági tényező, hogy nem ismerjük pontosan az adóterhelést. Ebben az esetben is becsléssel éltünk (21,5%), ami – természetesen – tovább nehezíti a pontos összehasonlítás lehetőségét.

Különböző megoszlási mintázatok

Három különböző családtámogatási rendszer eloszlását vetjük egybe. Ezek a következők:

- A. A háztartás-statisztikai felvétel korrigált adataiból összeállított struktúra.
- B. A három ellátás összevonásával, bruttósításával, majd adóztatásával készített struktúra.
- C. Mindhárom ellátás az adórendszeren keresztül folyósítódik. A bruttósítás után egyrészt az adókedvezmény összege felső plafonhoz kötődik (2002. évi bruttó kereset 2,5-szerese), másrészt a másik két ellátás vonatkozásában úgy növekszik az adóalap, hogy e két ellátás után 25%-os adóalap-kedvezmény kapcsolódik.

A 10. ábra a különböző ellátórendszerek eloszlását mutatja. Látszik, hogy míg a jelenlegi ellátórendszer ('cst. KSH') hátrányosan érinti az alacsony jövedelmű gyermekes háztartásokat, addig a másik két mintázat e csoport számára kedvezőbb eloszlást jelent. *Egy kicsit részletesebben:*

A jelenlegi támogatási struktúra a középső jövedelmi csoportba tartozó (40-70 percentilis) gyermekes háztartások számára jelent előnyt. Ezzel szemben egyértelműen hátrányos az alsó negyedben élők számára. A másik két ellátórendszer a jelenlegi eloszlást kívánja korrigálni. Az összevont és megadóztatott családtámogatási rendszer megoszlása fordítottan arányos, azaz a jövedelem növekedésével az ellátás egy gyerekre jutó értéke csökken. Hasonló megoszlást kapunk a másik struktúra vonatkozásában is, azzal a megszorítással, hogy ebben az esetben a megoszlási mintázat kevésbé meredek.⁵

---

⁵ A lineáris regresszióanalízis magyarázó modellje hasonló következtetések levonását teszi lehetővé (a megmagyarázott érték 20%). Ugyanis a bruttó jövedelem hatásának erőssége alig különbözik a két ellátás vonatkozásában. Ebben a metszetben csak az összefüggés iránya eltérő. A jelenlegi támogatási rendszerben a jövedelem növekedésével csökken a támogatások összege (béta: -,795), míg az összevont családtámogatási rendszer esetében a béta értéke 0,649, azaz a jövedelem növekedésével emelkedik az ellátás összege is. A „C”

10. ábra

---

típusú ellátórendszerben ('2xkedv. cst') más mintázatot kapunk, mivel a regressziós síknak csekély a meredeksége (béta érték -,007).

F Ü G G E L É K

Gyerekek utáni szja kedvezmények

1987. évi VI. törvény (érvényben van: 1988-1989)

AZ ÖSSZJÖVEDELMET CSÖKKENTŐ KIADÁSOK

(hatályos: 1988 jan. 1. – dec.31.)

Tv. 17. §

(2) A saját háztartásában legalább 3 gyermeket nevelő magánszemély összjövedelméből gyermekenként évi 12 000 forint levonható. A kedvezményt a gyermeket nevelő magánszemélyek közül a magasabb összjövedelemmel rendelkező veheti igénybe. A kedvezmény igénybevételének feltételeit és részletes szabályait a végrehajtási rendelet állapítja meg.

Vhr. 18. §

(2) A Tv. 17. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kedvezmény a gyermek születésének évétől a 14. életévének betöltése évéig illeti meg a magánszemélyt. Megilleti továbbá a kedvezmény azokban az években is, amelyekben a gyermek alsó-, közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat, legfeljebb azonban a gyermek 25. életévének betöltéséig.

(3) A Tv. 17. §-a (2) bekezdésének alapján a kedvezményre a magánszemély abban az évben jogosult, amelyben legalább három olyan gyermeket nevel saját háztartásában, akik a (2) bekezdésben foglaltaknak megfelelnek.

(4) A Tv. 17. §-a (2) bekezdésének alkalmazásában gyermek a vér szerinti, az örökbefogadott, a mostoha és a nevelt gyermek.

(5) Ha a gyermeket nevelő személyében év közben változás történik, a Tv. alkalmazásában gyermeket nevelő az, aki az év utolsó napján a gyermeket eltartotta.

(módosítva)

1988. évi VIII. törvény (hatályos: 1989. jan 1 – 1989. dec 31.)

AZ ÖSSZJÖVEDELMET CSÖKKENTŐ KIADÁSOK

Tv. 17. §

(2) A magánszemély összjövedelméből gyermekenként, illetve a c) pont esetén fogyatékos gyermekenként havi 1000 forint levonható, ha saját háztartásában legalább

- a) három gyermeket, vagy
- b) egyedülállóként kettő gyermeket, vagy
- c) súlyosan fogyatékos gyermeket

nevel.

(3) A (2) bekezdés szerinti kedvezményt a gyermeket nevelő magánszemélyek közös nyilatkozatában megjelölt egy magánszemély veheti igénybe, feltéve, ha a jogosultság az adott hónapban legalább 1 napig fennállt.

(4) Az összjövedelmet csökkentő kiadások igénybevételének részletes szabályait és feltételeit a végrehajtási rendelet állapítja meg.

Vhr. 20. §

(2) A Tv. 17. §-a (1) bekezdésének d) pontja alkalmazásában súlyosan fogyatékos személynek azt kell tekinteni,

a) aki a 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet 3. §-a szerint vaknak minősül,
b) akinek a 6/1986. (VIII. 10.) EüM rendelet 1. számú mellékletében megjelölt betegsége van,

c) aki rokkantsági járadékban részesül,

d) akit egyéb jogszabály súlyosan fogyatékos személynek minősít.

(3) A Tv. 17. §-ának (2) bekezdés a)-b) pontjában meghatározott kedvezmény a gyermek születésének hónapjától a 14. életév betöltésének hónapjáig illeti meg a magánszemélyt. A 14. évesnél idősebb, de 30. életévét még be nem töltött gyermek után is jár a kedvezmény azokra a hónapokra - ideértve a szünidőt is -, amelyekben a gyermek alsó-, közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat.

Vhr. 21. § (1) A felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatára előfelvételt nyert, katonai szolgálatot teljesítő személyt a 20. § alkalmazásában úgy kell tekinteni, mint aki felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat.

(2) A Tv. alkalmazásában egyedülálló az, akit a társadalombiztosítási jogszabályok alapján a családi pótlékra való jogosultság szempontjából egyedülállónak kell tekinteni.

(3) A Tv. 17. §-ának alkalmazásában gyermeknek tekintendő a vér szerinti, az örökbefogadott, a mostoha és a nevelt gyermek.

(4) Ha a gyermeket nevelő személyében hó közben változás történik, a Tv. alkalmazásában a gyermek nevelőjének azt kell tekinteni, aki a hónap első napján a gyermeket eltartotta.

Vhr. 22. § (1) Saját háztartásban nevelt gyermekként kell figyelembe venni azt a gyermeket is, aki átmenetileg tartózkodik a háztartáson kívül (pl. diákotthonban, kórházban vagy térítés mellett intézetben, nevelőotthonban, csecsemő- és gyermekotthonban). Az állami nevelésbe vett gyermekeket nem lehet saját háztartásban lévőként figyelembe venni.

(2) A Tv. 17. §-ának (2) bekezdése alkalmazásában súlyosan fogyatékos gyermek az, akire tekintettel az eltartója a magasabb összegű családi pótlékra jogosult, vagy akit rokkantsági járadék illet meg. A Tv. 17. § (2) bekezdésében meghatározott kedvezményt egy gyermek után csak egy jogcímen lehet igénybe venni.

(3) Akinek külföldről és belföldről származó jövedelme vegyesen van az adóévben, az adóalapot csökkentő összegeket oly módon vonhatja le azokból, ahogy az a számára legkedvezőbb.

1989. évi XLV. Törvény (érvényben van: 1990-1991)

*Az adó alapja és mértéke;
Az adókedvezmények
(hatályos: 1990. Jan 1 – dec 31)*

34. §.

(3) A magánszemély összjövedelméből gyermekenként, illetve a c) pont esetén fogyatékos gyermekenként havi 1000 forint levonható, ha saját háztartásban legalább

a) három gyermeket vagy

b) egyedülállóként kettő gyermeket vagy

c) súlyosan fogyatékos gyermeket nevel.

(4) A (3) bekezdés szerinti kedvezményt a gyermeket nevelő magánszemélyek közös nyilatkozatában megjelölt egy magánszemély veheti igénybe, feltéve, hogy a jogosultság az adott hónapban legalább 1 napig fennállt.

(5) A (3) bekezdés a)-b) pontjában meghatározott kedvezmény a gyermek születésének hónapjától a 14. életév betöltésének hónapjáig illeti meg a magánszemélyt. A 14 évesnél idősebb, de 30. életévét még be nem töltött gyermek után is jár kedvezmény azokra a

hónapokra - ideértve a szüneteket is -, amelyekben a gyermek alsó-, közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat.

(módosítva)

1990. évi CII. Törvény *(hatályos: 1991 jan 1 – 1991 dec 31)*

ÖSSZJÖVEDELEM CSÖKKENTŐ TÉTELEK

34. §.

(3) A magánszemély összjövedelméből gyermekenként, illetve a *c)* pont esetén fogyatékos gyermekenként havi 1000 Ft levonható, ha saját háztartásában gyermeket nevel a gyermek születésének hónapjától a 6. életév betöltésének hónapjáig, vagy legalább

a) három gyermeket, vagy

b) egyedülállóként kettő gyermeket, vagy

c) súlyosan fogyatékos gyermeket nevel.

(4) A (3) bekezdés szerinti kedvezményt a gyermeket nevelő magánszemélyek közös nyilatkozatában megjelölt egy magánszemély veheti igénybe, feltéve, hogy a jogosultság az adott hónapban legalább 1 napig fennállt.

(5) A (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott kedvezmény a gyermek születésének hónapjától a 14. életév betöltésének hónapjáig illeti meg a magánszemélyt. Az *a)* és *b)* pontok szerinti kedvezmény a 14 évesnél idősebb, de 30. életévét még be nem töltött gyermek után is jár azokra a hónapokra - ideértve a szüneteket is -, amelyekben a gyermek alsó-, közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat. A (3) bekezdés *c)* pontjában megjelölt esetben a kedvezmény a gyermek születésének hónapjától jár. Egy gyermek jogán a kedvezmény csak egyszeresen vehető igénybe.

1991. évi XC. Törvény *(érvényben van: 1992-1995)*

ÖSSZJÖVEDELEM CSÖKKENTŐ TÉTELEK

(hatályos: 1992. Jan 1 – 1992 dec 31)

34. §

(2) A családi pótlékra jogosult magánszemély összjövedelméből gyermekenként havi 1300 forint levonható. E rendelkezés alkalmazásában gyermek az, akire tekintettel a családi pótlékot a magánszemély részére folyósítják, továbbá az a rokkantsági járadékban részesülő, súlyosan fogyatékos magánszemély is, akinek eltartásáról más magánszemély saját háztartásában folyamatosan gondoskodik.

(3) A (2) bekezdés szerinti kedvezmény a családi pótlék folyósításának időtartamára jár, és a gyermeket nevelő magánszemélyek közül az veheti igénybe, akinek a nevére a családi pótlékot adják, de nem veheti igénybe az a magánszemély, aki a családi pótlékról szóló 1990. évi XXV. törvény 1. § (3)-(6) bekezdése alapján jogosult a családi pótlékra.

36. §

(2) A 34-35. §-ban, valamint az e §-ban megjelölt jogcímeiken együttesen legfeljebb az összjövedelem összegéig vonhatók le tételek.

(módosítva)

1992. évi LXXV. Törvény *(Hatályos 1993 jan 1- dec 31)*

39. §

(8) A családi pótlékra jogosult magánszemély a 37. § (1) bekezdése szerint megállapított adóból (adóelőlegből) gyermekeként havi 300 forint összeget vonhat le. Az a magánszemély, aki három vagy annál több gyermek után jogosult családi pótlékra, gyermekeként havi 400 forint összeget vonhat le az előzőek szerint. E rendelkezés alkalmazásában gyermek az, akire tekintettel a családi pótlékot a magánszemély részére folyósítják, továbbá az a rokkantsági járadékban részesülő, súlyosan fogyatékos magánszemély is, akinek eltartásáról más magánszemély saját háztartásában folyamatosan gondoskodik.

1994/260. APEH iránymutatás *A gyermekek utáni személyi jövedelemadó kedvezménye*

1993/85. APEH iránymutatás *Az szja-törvény 39. § (8) bekezdésének az alkalmazása*

(9) A (8) bekezdés szerinti kedvezmény a családi pótlék folyósításának időtartamára jár, és a gyermeket nevelő magánszemélyek közül az veheti igénybe, akinek a nevére a családi pótlékot adják, de nem veheti igénybe az a magánszemély, aki a családi pótlékról szóló 1990. évi XXV. törvény 1. § (3)-(6) bekezdése alapján jogosult a családi pótlékra.

40. § A 38-39. § szerinti adókedvezmények együttes összege legfeljebb az összjövedelem után megállapított adó [37. § (1) bekezdés] mértékéig terjedhet.

(módosítva)

1993. évi CI törvény *(hatályos 1994. Jan 1 – dec 31)*

39. §

(8) A családi pótlékra jogosult magánszemély a 37. § (1) bekezdése szerint megállapított adóból (adóelőlegből) gyermekeként havi 400 forint összeget vonhat le. Az a magánszemély, aki három vagy annál több gyermek után jogosult családi pótlékra, gyermekeként havi 600 forint összeget vonhat le az előzőek szerint. E rendelkezés alkalmazásában gyermek az, akire tekintettel a családi pótlékot a magánszemély részére folyósítják, továbbá az a rokkantsági járadékban részesülő, súlyosan fogyatékos magánszemély is, akinek eltartásáról más magánszemély saját háztartásában folyamatosan gondoskodik.

(1995 és 1998 között nincs gyerekek után járó kedvezmény)

1995. évi CXVII. Törvény (érvényben van: 1995-)

(módosítva)

1998. évi LXV törvény (hatályos 1999. Jan 1 – dec 31)

Személyi és családi kedvezmények

40. § (1) Az összevont adóalap adóját csökkenti a súlyosan fogyatékos magánszemélynél az erről szóló igazolás alapján a fogyatékos állapot kezdő napjának hónapjától ezen állapot fennállása idején havi 1500 forint.

(2) Az összevont adóalap adóját csökkenti a családi kedvezmény.

(3) A családi kedvezmény eltartottanként

a) egy és kettő eltartott esetében havi 1700 forint;

b) három vagy több eltartott esetében havi 2300 forint;

c) súlyosan fogyatékos eltartott esetében fogyatékos eltartottanként havi 2600 forint.

(4) A (3) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásában eltartott az, akire tekintettel családi pótlékot folyósítanak. Súlyosan fogyatékos eltartott az, aki után a családi pótlékot a fogyatékos állapotára tekintettel folyósítják, továbbá a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély is, abban a háztartásban, ahol ellátásáról folyamatosan gondoskodnak.

(5) A családi kedvezményt az a szülő, nevelőszülő, hivatásos nevelőszülő, gyám veheti igénybe, aki a családi pótlék igénybevételére jogosult, illetőleg a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély esetében a folyamatos ellátásáról gondoskodó, egy háztartásban élő magánszemélyek egyike, feltéve, hogy a kedvezmény érvényesítése esetén adóbevallásában (a munkáltatója az adóbevallást helyettesítő elszámolásban) a fogyatékos eltartott természetes azonosító adatait vagy adóazonosító jelét feltünteti.

1999/149. APEH iránymutatás a társadalombiztosítási igazgatóság által kifizetett táppénzek adóelőleg levonása

(6) Amennyiben a családi pótlékot olyan magánszemély nevére folyósítják, akinek a 33-34. § rendelkezéseit is figyelembe véve nincs a családi kedvezmény összegének érvényesítéséhez elegendő adója, akkor az (5) bekezdés rendelkezésétől eltérően a családi kedvezmény nem érvényesített részét, illetőleg egészét a vele együttélő házastársa az adóév végén adóbevallásában (az adóbevallást helyettesítő elszámolásban) veheti igénybe, feltéve, hogy az eltartott természetes azonosító adatait vagy adóazonosító jelét mindketten feltüntetik adóbevallásukban, illetőleg az adóbevallást helyettesítő munkáltatói elszámolásukban.

2000/32. APEH iránymutatás a gyermekek utáni családi kedvezmény megosztása

1999/27. APEH iránymutatás családi adókedvezmény

(módosítva)

1999. évi XCIX törvény (hatályos 2000. Jan 1 – dec 31)

40. §

(3) A családi kedvezmény eltartottanként

a) egy és kettő eltartott esetében havi 2200 forint;

- b) három vagy több eltartott esetében havi 3000 forint;
- c) súlyosan fogyatékos eltartott esetében fogyatékos eltartottanként havi 3400 forint.

(2000 utáni változások)

Személyi és családi kedvezmények

40. §

(2) Az összevont adóalap adójából a (3)-(11) bekezdés rendelkezései szerint nem kell megfizetni a családi kedvezményt, amelyet a kedvezményezett eltartott után érvényesíthet a jogosult.

(3) A családi kedvezmény az eltartottak létszámától függően kedvezményezett eltartottanként és jogosultsági hónaponként

- a) egy eltartott esetén évi 400 000 forint,
- b) kettő eltartott esetén 2001. január 1-jétől évi 642 857 forint, 2002. január 1-jétől évi 685 714 forint
- c) három eltartott esetén 2001. január 1-jétől évi 1 350 000 forint, 2002. január 1-jétől évi 1 421 053 forint

jövedelem adótábla szerint megállapított, a megadott jövedelem szerint számított adójóváírással és nyugdíjjárulék-kedvezménnyel csökkentett - a b) és c) pont alatti esetekben az eltartottak számával elosztott - adójának egytizenketted része forintra kerekítve, továbbá háromnál több eltartott esetén a c) pont szerinti esetre megállapított érték, és minden további kedvezményezett eltartott után jogosultsági hónaponként további 300-300 ezer forint jövedelem negyven százalékanak egytizenketted része. E rendelkezés alkalmazásában - függetlenül a 33. és 33/A § rendelkezéseitől - adójóváírás: az a) és b) pontban említett esetben évi 36 ezer forint, a c) pontban említett esetben nulla; nyugdíjjárulék-kedvezmény: a megadott jövedelem 2 százaléka.

(4) E § alkalmazásában jogosultsági hónap az a hónap, amelyre tekintettel a nevelési ellátást, illetőleg a rokkantsági járadékot folyósítják, magzat esetében a várandósság időszakában azon hónap, amelyben a várandósság orvosi igazolása alapján a jogosultság legalább egy napig fennáll, kivéve azt a hónapot, amikor a megszületett gyermek után a nevelési ellátásra való jogosultság megnyílik. Az adóhatóság az ellenőrzés során kérheti a várandósság tényéről kiadott orvosi igazolást.

(5) A (3) bekezdésben megállapított összeg meghatározása szempontjából az eltartottak létszámába be kell számítani a kedvezményezett eltartottakon kívül azokat is, akiket rajtuk kívül a családok támogatásáról szóló törvény szerint a nevelési ellátás összegének megállapítása szempontjából figyelembe vesznek (a továbbiakban együtt: eltartottak).

(6) A családi kedvezmény érvényesítésére jogosult az a magánszemély, aki a családok támogatásáról szóló törvény szerint nevelési ellátásra jogosult, továbbá a várandós nő és vele közös háztartásban élő házastársa. Nem jogosult azonban a családi kedvezmény érvényesítésére az a magánszemély, aki a nevelési ellátást mint vagyionkezelői joggal felruházott gyám, illetőleg mint vagyionkezelő eseti gondnok a gyermekotthonban, a javítóintézetben nevelt vagy a büntetés-végrehajtási intézetben lévő, gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekekre (személyre) tekintettel kapja, valamint a szociális intézmény vezetője, ha a nevelési ellátást az intézményben elhelyezett gyermekekre (személyre) tekintettel kapja.

(7) Ha a kedvezményezett eltartott saját maga volna jogosult a (6) bekezdés rendelkezése szerint a családi kedvezmény érvényesítésére, illetőleg, ha a kedvezményezett eltartott rokkantsági járadékban részesülő magánszemély, akkor a vele közös háztartásban élő magánszemélyek közül - döntésük szerint - egy minősül jogosultnak.

(8) A családi kedvezmény érvényesítésének feltétele az eltartottak természetes azonosító adatainak vagy adóazonosító jelének feltüntetése az adóbevallásban (a munkáltatói elszámolásban), azzal, hogy magzat (ikermagzat) esetében az előzőeket a várandósság tényéről adott nyilatkozat helyettesíti.

(9) A családi kedvezmény ugyanazon kedvezményezett eltartott után egyszeresen érvényesíthető, azonban a jogosult a vele közös háztartásban élő házastársával az adóév végén megoszthatja azt, feltéve, hogy a megosztás tényéről az adóbevallásukban (a munkáltatói elszámolásukban) nyilatkozatot adnak, és egymás adóazonosító jelét feltüntetik.

(10) Ha a magzat (ikermagzat) felismerése az adóbevallás benyújtását követően történik, akkor a várandósság alapján az adóévben fennálló jogosultsági hónapokra járó családi kedvezmény - figyelemmel e § rendelkezéseire is - önellenőrzéssel érvényesíthető.

(11) A családi kedvezmény e § szerint történő érvényesítése a (7) bekezdésben nem említett jogosultak esetében független attól, hogy az adóelőleg megállapításánál mely jogosultnál történt annak figyelembevétele.

(2002 utáni, jelenleg is hatályos változások)

Személyi és családi kedvezmények

40. §

(3) A családi kedvezmény az eltartottak létszámától függően kedvezményezett eltartottanként és jogosultsági hónaponként

a) egy eltartott esetén 3000 forint,

b) kettő eltartott esetén 4000 forint,

c) három és minden további eltartott esetén 10 000 forint.

(4) E § alkalmazásában jogosultsági hónap az a hónap, amelyre tekintettel a nevelési ellátást, illetőleg a rokkantsági járadékot folyósítják, magzat esetében a várandósság időszakában azon hónap, amelyben a várandósság orvosi igazolása alapján a jogosultság legalább egy napig fennáll, kivéve azt a hónapot, amikor a megszületett gyermek után a nevelési ellátásra való jogosultság megnyílik. Az adóhatóság az ellenőrzés során kérheti a várandósság tényéről kiadott orvosi igazolást.

2003/15. APEH iránymutatás a családi kedvezmény érvényesítése a családi pótlék 2002-re visszamenőleges hatállyal történő megállapítására tekintettel

(9) A családi kedvezmény ugyanazon kedvezményezett eltartott után egyszeresen érvényesíthető, azonban a jogosult a vele közös háztartásban élő házastársával, élettársával - amennyiben a gyermeket nevelő egyedülálló családi pótlékát az élettársak egyike sem veszi igénybe az adóév végén megoszthatja azt, feltéve, hogy a megosztás tényéről az adóbevallásukban (a munkáltatói elszámolásukban) nyilatkozatot adnak és egymás adóazonosító jelét feltüntetik.

2004. március